

Sygn. akt IV U 1501/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 grudnia 2017 roku

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Alicja Kowalska-Kulik

Protokolant: st. sekr. sąd. Sylwia Ciągło

po rozpoznaniu w dniu 12 grudnia 2017 roku w Nowym Sączu

na rozprawie

odwołania S. M. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N.

z dnia 28 października 2015 roku znak:(...)

w sprawie S. M. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N.

o umorzenie należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne

I. oddala odwołanie;

II. przyznaje od Skarbu Państwa na rzecz radcy prawnego M. J. kwotę 442,80 zł (czterysta czterdzieści dwa złote 80/100) wraz z podatkiem VAT tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Sygn. akt IV U 1501/15

UZASADNIENIE

Decyzją z 28 października 2015 roku znak: (...), w oparciu o przepisy ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2016 roku, poz. 963, z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą (Dz. U. z 2012 r., poz. 1551), Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił S. M. (1) umorzenia należności z tytułu składek na: ubezpieczenia społeczne za okres: maj, wrzesień 2002 roku, oraz od maja 2005 roku do lutego 2007 roku w łącznej kwocie 23546,11 zł, ubezpieczenie zdrowotne za okres: maj 2002 roku, oraz od maja 2005 roku do lutego 2007 roku w łącznej kwocie 7490,66 zł, Fundusz Pracy za okres od maja 2005 roku do lutego 2007 roku w łącznej kwocie 1501,69 zł. W uzasadnieniu decyzji ZUS wskazał, że w dniu 12 maja 2014 roku wydał decyzję określającą warunki umorzenia, wskazując także kwoty należności z tytułu składek, które mogły zostać umorzone w trybie ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. Decyzja ta uprawomocniła się w dniu 17 czerwca 2014 roku. Zgodnie z w/w decyzją warunkiem umorzenia wskazanych w niej należności z tytułu składek było nie posiadanie na dzień wydania decyzji w sprawie o umorzenie, innych wymienionych w art. 1 ust. 10 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r., a nie podlegających umorzeniu składek na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz

Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz na Fundusz Emerytur Pomostowych, za okres od dnia 1 stycznia 1999 r., do opłacenia których zobowiązana jest osoba prowadząca pozarolniczą działalność, a także należnych od tych składek odsetek za zwłokę, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego. ZUS wskazał, iż mimo upływu 12 miesięcy od uprawomocnienia się decyzji określającej warunki umorzenia, odwołująca nie opłaciła niepodlegających umorzeniu należności, o których mowa w art. 1 ust. 10 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r., co skutkuje odmową umorzenia należności z tytułu składek.

Powyższą decyzję zaskarżyła S. M. (1), wnosząc o jej uchylenie i przekazanie sprawy organowi rentowemu do ponownego rozpoznania, lub rozstrzygnięcie przez Sąd co do istoty sprawy, a także o stwierdzenie, że decyzja ustalająca warunki umorzenia z dnia 12 maja 2014 r. narusza przepis art. 1 ust. 8 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą (Dz. U. z 2012 r., poz. 1551), poprzez brak dokładnego określenia w decyzji kwot podlegających zapłacie przez ubezpieczonego, niepodlegających umorzeniu. W uzasadnianiu odwołania S. M. (1) zarzuciła, że organ rentowy wydając decyzję z dnia 12 maja 2014 roku określając warunki umorzenia składek istotnie naruszył przepisy prawa z uwagi na to, że wskazał jedynie kwoty podlegające umorzeniu, natomiast nie określił kwot podlegających zapłacie przez ubezpieczonego, a niepodlegających umorzeniu, nie określił również wysokości odsetek na dzień wydania decyzji oraz należnych kosztów. Takie postępowanie organu rentowego uniemożliwiło zapłacenie składek. Powyższego braku nie może uzupełnić, zdaniem odwołującej, późniejsze pismo ZUS z dnia 21 sierpnia 2014 roku, w którym organ rentowy wskazał, że warunkiem umorzenia należności będzie opłacenie składek w konkretnych kwotach wraz z należnymi odsetkami za zwłokę. W ocenie odwołującej, wydanie decyzji nie zawierającej koniecznego elementu w postaci określenia kwot składek nie podlegających umorzeniu pozbawiło ją możliwości zaskarżenia decyzji w tym zakresie. Nadto odwołująca podniosła, że utraciła możliwość skorzystania z pełnego 12-miesięcznego okresu do spłaty zadłużenia, ponieważ wysokość należności nie została określona w decyzji. Odwołująca zakwestionowała również to, że ZUS negatywnie rozpoznał jej wniosek o umorzenie odsetek i kosztów decyzją z dnia 17 sierpnia 2015 roku, albowiem znajduje się w trudnej sytuacji finansowej i rodzinnej. Decyzja ta w ocenie odwołującej pozostaje w związku z decyzją o odmowie umorzenia należności z tytułu składek. W kolejnych pismach odwołująca wskazywała, że płaciła część zadłużenia w ramach układu ratalnego.

Na rozprawie w dniu 12 grudnia 2017 r. pełnomocnik odwołującej wnosił o zmianę zaskarżonej decyzji i umorzenie należności z tytułu składek (k. 202).

ZUS w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie. Wskazał, że wydał prawidłową decyzję z dnia 12 maja 2014 roku określając warunki umorzenia, ustalając w niej kwoty, o których mowa w art. 1 ust. 1 i 6 ustawy, tj. należności podlegające umorzeniu. Przepis art. 1 ust. 8 ustawy nie nakłada na ZUS obowiązku wyliczenia kwot zaległości składkowych podlegających zapłacie, jako warunku umorzenia nieopłaconych składek. ZUS wskazał, iż odwołująca miała prawo złożyć od tej decyzji odwołanie do Sądu, czego nie uczyniła, wobec czego decyzja ta jest prawomocna. Nadto organ rentowy zaznaczył, iż zarzuty odwołującej w związku z decyzją z dnia 17 sierpnia 2015 r. o odmowie umorzenia należności z tytułu odsetek i kosztów upomnień nie mają związku z przedmiotową sprawą i nie mogą podlegać ocenie Sądu powszechnego. Decyzja ta bowiem została wydana na podstawie art. 28 oraz art. 32 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i zgodnie z art. 83 ust. 4 tej ustawy nie przysługuje od niej odwołanie. Stronie przysługuje natomiast prawo do wniesienia wniosku do Prezesa ZUS o ponowne rozpatrzenie sprawy, a następnie skarga do WSA. Na skutek skargi odwołującej od decyzji organu rentowego o stwierdzeniu uchybienia terminu do złożenia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy dotyczącej odmowy umorzenia należności, w dniu 14 grudnia 2015 r. zapadł wyrok sądu administracyjnego w K., w którym oddalono skargę odwołującej.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Decyzją z dnia 12 maja 2014 roku (...) Oddział w N., na podstawie art. 1 ust. 8 ustawy z dnia 9 listopada 2012 roku o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz. U. z 2012 roku, poz. 1551), po rozpatrzeniu wniosku z dnia 12 marca 2014 roku w sprawie umorzenia należności

z tytułu składek, określił, iż według stanu na dzień 12 marca 2014 roku będą podlegały umorzeniu składki na: ubezpieczenia społeczne za okres: maj, wrzesień 2002 roku, oraz od maja 2005 roku do lutego 2007 roku w łącznej kwocie 23546,11 zł, ubezpieczenie zdrowotne za okres: maj 2002 roku, oraz od maja 2005 roku do lutego 2007 roku w łącznej kwocie 7490,66 zł, Fundusz Pracy za okres od maja 2005 roku do lutego 2007 roku w łącznej kwocie 1501,69 zł (w tym odsetek i kosztów upomnienia). W decyzji wskazano także, iż warunkiem umorzenia w/w należności jest spłata należności nie podlegających umorzeniu oraz że należności z tytułu składek za okres od dnia 1 stycznia 1999 r. nie objęte postępowaniem o umorzenie należy uregulować w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji wraz z odsetkami naliczonymi od dnia wpłaty włącznie zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 13 października 1998 o systemie ubezpieczeń społecznych oraz wydanym na jej podstawie rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania sprawach rozliczania składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych. W uzasadnieniu decyzji ZUS wskazał, że w toku postępowania wszczętego na podstawie złożonego przez odwołującą wniosku w sprawie o umorzenie nieopłaconych składek na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2012 roku o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność ustalono, że w okresie wskazanym w ustawie z dnia 9 listopada 2012 roku podlegała ona obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności oraz posiada z tego tytułu nieopłacone składki. Ponadto ustalono, że w w/w okresie odwołująca posiada także nieopłacone składki na ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy. W wyniku szczegółowej analizy stanu rozliczeń na koncie płatniczym odwołującej stwierdzono, że umorzeniu podlegają należności wymienione w pkt I sentencji. Decyzja ta nie została zaskarżona przez odwołującą, jest ona ostateczna.

dowód : decyzja z dnia 12 maja 2014 roku k. 6-7 akt ZUS

W odpowiedzi na pismo odwołującej z dnia 21 lipca 2014 r. ZUS Oddział w N. - pismem z dnia 21 sierpnia 2014 roku poinformował odwołującą o stanie konta i szczegółowo wskazał kwoty należności z tytułu składek niepodlegających umorzeniu (na poszczególne fundusze) wraz z odsetkami i kosztami upomnienia, przypominając o konieczności uregulowania tych kwot do dnia 17 czerwca 2015 r. (12 miesięcy od uprawomocnienia się decyzji z dnia 12 maja 2014r.) – jako warunku umorzenia należności wskazanych w w/w decyzji. Jednocześnie ZUS poinformował odwołującą o warunkach, które musi spełnić, by zawrzeć układ ratalny (była to wpłata składek należnych za ubezpieczonych nie będącymi płatnikami składek). Kwoty te odwołująca uiściła w 2015 r.

dowód : pismo ZUS z dnia 21 sierpnia 2014 r. k. 107, dowody wpłat. K. 108-109

W dniu 24 sierpnia 2015 roku S. M. (1) zawarła z organem rentowym umowę o rozłożeniu na raty spłaty należności z tytułu składek w łącznej kwocie 17 893,64 zł (za okres od grudnia 2009 r. do kwietnia 2011 r.) na podstawie art. 29 ust.1 i 1a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych . W powyższej kwocie mieściły się również odsetki za zwłokę. Integralną częścią umowy były harmonogramy spłat.

dowód: umowa z dnia 24 sierpnia 2015 roku k. 8 – 9 akt niniejszej sprawy

Na dzień wydania zaskarżonej decyzji z dnia 28 października 2015 r. odwołująca nie uregulowała w całości składek nie podlegających umorzeniu, co było warunkiem umorzenia składek wyszczególnionych w decyzji z dnia 12 maja 2014 r. (**bezsporne**).

Powyższy stan faktyczny - praktycznie bezsporny - znajduje odzwierciedlenie w dokumentacji zalegającej w aktach organu rentowego oraz w aktach niniejszej sprawy, której wiarygodności i mocy dowodowej żadna ze stron nie kwestionowała.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz. U. z 2012 r., poz. 1551), na wniosek osoby podlegającej w okresie od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 28 lutego 2009 r. obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności w rozumieniu art. 8 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 205, poz. 1585, z późn. zm.):

1)która przed dniem 1 września 2012 r. zakończyła prowadzenie pozarolniczej działalności i nie prowadzi jej w dniu wydania decyzji, o której mowa w ust. 8,

2)innej niż wymieniona w pkt 1

- umarza się nieopłacone składki na te ubezpieczenia za okres od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 28 lutego 2009 r. oraz należne od nich odsetki za zwłokę, opłaty prolongacyjne, koszty upomnienia, opłaty dodatkowe, a także koszty egzekucyjne naliczone przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego.

Zgodnie z art. 1 ust. 6 cytowanej ustawy, umorzenie należności, o których mowa w ust. 1, skutkuje umorzeniem nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne i na Fundusz Pracy za ten sam okres oraz należnych od nich, za ten sam okres, odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego.

W myśl art. 1 ust. 8. cyt. ustawy Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje decyzję określającą warunki umorzenia, w której ustala także kwoty należności, o których mowa w ust. 1 i 6 , w wyłączeniu kosztów egzekucyjnych.

Warunkiem umorzenia należności, o których mowa w ust. 1 i 6, jest nieposiadanie na dzień wydania decyzji, o której mowa w ust. 13 pkt 1, niepodlegających umorzeniu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz na Fundusz Emerytur Pomostowych, za okres od dnia 1 stycznia 1999 r., do opłacenia których zobowiązana jest osoba prowadząca pozarolniczą działalność lub płatnik składek, o którym mowa w ust. 2, oraz należnych od tych składek odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego (art. 1 ust. 10). Natomiast art. 1 ust 11 stanowi, że niepodlegające umorzeniu należności, o których mowa w ust. 10, podlegają spłacie w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji, o której mowa w ust. 8. Z kolei zgodnie z art. 1 ust. 12 cyt. ustawy, w przypadku, gdy w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji, o której mowa w ust. 8, niepodlegające umorzeniu należności, z wyłączeniem składek finansowanych przez ubezpieczonych niebędących płatnikami składek, zostaną rozłożone na raty albo zostanie odroczone termin ich płatności, warunek, o którym mowa w ust. 10, uważa się za spełniony po ich opłaceniu. Art. 1 ust. 13 cyt. ustawy stanowi, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje decyzję o umorzeniu należności, o których mowa w ust. 1 i 6 - po spełnieniu warunku, o którym mowa w ust. 10, z uwzględnieniem ust. 7, 11 i 12, lub odmowie umorzenia należności, o których mowa w ust. 1 i 6 - w przypadku niespełnienia warunku, o którym mowa w ust. 10, z uwzględnieniem ust. 7, 11 i 12.

W przedmiotowej sprawie ustalono jednoznacznie, iż zaskarżona decyzja z dnia 28 października 2015 r. poprzedzona była decyzją z dnia 12 maja 2014 r. określającą warunki umorzenia. Ponieważ od decyzji tej odwołania nie złożono, jest ona decyzją ostateczną i wiążącą dla sądów powszechnych. Decyzja ta wskazuje, jakie należności składkowe będą podlegały umorzeniu i za jakie okresy. Informuje ona również wyraźnie o konieczności spłaty przez odwołującą należności nie podlegających umorzeniu w terminie 12 miesięcy od uprawomocnienia się tej decyzji. W sprawie nie było sporne, że odwołująca nie spełniła tego warunku.

Odwołująca zarzuciła, iż organ rentowy decyzją z dnia 12 maja 2014 roku, określając warunki umorzenia składek istotnie naruszył przepisy prawa z uwagi na to, że nie wyszczególnił kwot składek podlegających zapłacie przez ubezpieczonego, a niepodlegających umorzeniu. Faktem jest, że istotnie organ rentowy w w/w decyzji nie określił wysokości składek nie podlegających umorzeniu. Okoliczność ta jednak nie może prowadzić do wniosku, iż zawsze w takim wypadku (braku wskazania w decyzji warunkowej wysokości należności nie podlegających umorzeniu), nie rozpoczyna się bieg 12- miesięcznego terminu do spłaty tych należności). W pierwszej kolejności wskazać trzeba, iż odwołująca nie skorzystała z przysługującego jej prawa do złożenia odwołania od decyzji określającej warunki umorzenia kwot należności. W odwołaniu wymieniona mogła żądać zmiany decyzji i określenia wysokości składek, które podlegają spłacie, czego nie uczyniła. Odwołująca świadomie zrezygnowała z odwołania, bowiem zeznała, iż według niej szybszą drogą było zwrócenie się do ZUS o wyszczególnienie tych należności. Na wniosek odwołującej ZUS w piśmie z dnia 14 sierpnia 2014 r. szczegółowo wskazał kwoty należności z tytułu składek niepodlegających umorzeniu (na poszczególne fundusze) wraz z odsetkami i kosztami upomnienia, przypominając o konieczności uregulowania tych kwot do dnia 17 czerwca 2015 r. (12 miesięcy od uprawomocnienia się decyzji z dnia 12 maja 2014r.) – jako warunku umorzenia należności wskazanych w w/w decyzji. A zatem odwołująca miała pełną wiedzę odnośnie kwoty składek nie podlegających umorzeniu i świadomość, że ich nie uiszczenie w terminie wskazanym w decyzji warunkowej będzie skutkowało odmową umorzenia składek. Niezależnie od powyższego, tylko na marginesie, należy wskazać, iż składki nie podlegające umorzeniu stanowią składki obciążające beneficjenta ustawy abolicyjnej jako płatnika. Ich wysokość każdej osobie prowadzącej działalność gospodarczą powinna być doskonale znana, albowiem wynika z treści deklaracji, które płatnik ma stosownie do ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych składać w ustawowych terminach pod sankcją odpowiedzialności karnej (art. 98 ust.1 pkt 6 ustawy). Obowiązek prowadzenia dokumentacji obejmującej listę wypłaconych pracownikom wynagrodzeń wynika także z przepisu § 8 pkt 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie zakresu prowadzenia przez pracodawców dokumentacji w sprawach związanych ze stosunkiem pracy oraz sposobu prowadzenia akt osobowych pracownika (Dz.U. Nr 62, poz.286 ze zm.). Płatnicy dbający o prawidłowe składanie deklaracji składkowych (a do takich wszak skierowane były przepisy ustawy) posiadają deklaracje (...) i (...) i wystarczy do nich sięgnąć, by ustalić wysokość zobowiązań. Nawet przy braku dostępu do deklaracji, wyliczenie należności jest dość proste, choćby posługując się udostępnianym przez ZUS programem Płatnik.

Biorąc pod uwagę powyższe odwołująca nie może, w ocenie Sądu, powoływać się skutecznie na zaniedbania organu rentowego (niezupełność decyzji warunkowej) i na tej podstawie żądać zmiany zaskarżonej decyzji.

Odnośnie zawartego przez odwołującą się układu ratalnego, wskazać należy, iż został on zawarty w dniu 24 sierpnia 2015 r., czyli po upływie 12 miesięcy od uprawomocnienia się decyzji z dnia 12 maja 2014 r. Zgodnie zaś z art. 1 ust. 12 ustawy abolicyjnej, w przypadku, gdy w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji, o której mowa w ust. 8, niepodlegające umorzeniu należności, z wyłączeniem składek finansowanych przez ubezpieczonych niebędących płatnikami składek, zostaną rozłożone na raty albo zostanie odroczone termin ich płatności, warunek, o którym mowa w ust. 10, uważa się za spełniony po ich opłaceniu. Warunki wskazane w tym przepisie nie zostały zatem spełnione.

Skoro więc odwołująca, na dzień wydania zaskarżonej decyzji, posiadała zaległości składkowe nie podlegające umorzeniu, a więc nie spełniła warunku określonego w art. 1 ust. 10 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą (Dz. U. z 2012 r., poz. 1551), zasadnie ZUS zaskarżoną decyzją odmówił umorzenia należności z tytułu składek wskazanych w tej decyzji. Nie jest możliwe – jak tego żądał pełnomocnik odwołującej – umorzenie zaległości z tytułu składek, w wypadku istnienia na dzień wydania zaskarżonej decyzji, zaległości składkowych, nie podlegających umorzeniu Mając powyższe na względzie Sąd - na podstawie art.477¹⁴ § 1 k.p.c. i powołanych wyżej przepisów prawa materialnego – oddalił odwołanie jako bezzasadne.

W pkt II wyroku Sąd – na podstawie art. 98 par. 1 k.p.c. i przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów

pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 r. poz. 490) – zasądził od ZUS Oddziału w N. kwotę 442, 80 zł (wraz z podatkiem Vat w kwocie 82, 80 zł), tytułem nieopłaconych kosztów zastępstwa prawnego z urzędu.